

Dokumentet upprättat och aktuell version		Senast reviderat	Dok kod	Diarienummer
2014-02-12	1		11	SN 16-2014/4
Dokumentansvarig (tjänstetitel och namn)			Utfärdare (namn)	
Anhörigsamordnare/Martina strand			Martina strand	
Dokumentnamn (samma som filnamn)		Lagras under rubrik	Berörda verksamheter	
Anhörigstöd – Riktlinje förvaltningsövergripande		Förvaltningsövergripande	Alla	

ANHÖRIGSTÖD

Bakgrund

Nationell bestämmelse

Den 1 juli 2009 infördes en ny bestämmelse i 5 kap.10§socialtjänstlagen (2001:453), SoL, som anger att ”Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder”.

Länsövergripande riktlinje

Samarbetsöverenskommelse mellan kommunerna och Örebro läns landsting. Riktlinjerna är tagna i Vilgotgruppen 2009 och reviderade 2010.

Syfte

Landsting och kommunerna i Örebro län ska samverka genom att skapa varaktig riktlinje för att kommunen i tidigt skede ska komma i kontakt med anhöriga för att ge information, erbjuda stöd och kontinuerlig kontakt.

Mål

Alla anhöriga får information och erbjuds stöd från kommunen. Anhöriga som fått anhörigstöd upplever att de fått ökad trygghet i sin roll, nya kunskaper och att det har underlättat hemmaboendet. Alla medarbetare i landstinget och i kommunernas verksamheter arbetar efter riktlinjen.

Vilka berörs av bestämmelsen

Anhöriga i skiftande livssituationer berörs av bestämmelsen. Avsikten med bestämmelsen är att kommunens stöd till anhöriga ska vidgas så att alla som vårdar och stödjer en närstående enligt lagstiftningen omfattas (prop. 2008/09:82 sid 7-10). Det innebär att arbetet med stöd till anhöriga ska omfatta socialförvaltningens alla verksamheter

Exempel på personer som omfattas av bestämmelsen

Anhöriga till personer med:

- fysisk funktionsnedsättning
- psykisk funktionsnedsättningar
- utvecklingsstörning eller annan intellektuell funktionsnedsättning
- långvarig psykisk sjukdom
- långvarig eller kronisk sjukdom
- missbruk och beroendeproblematik

Barn under 18 år har inget formellt eller juridiskt ansvar för syskon eller föräldrar och omfattas inte av bestämmelsen i kap.5 kap.10§. Det förekommer ändå att barn ger omfattande hjälp och stöd till föräldrar eller syskon. Dessa barn behöver givetvis någon form av stöd. I sådana fall är det insatser inom ramen för bestämmelsen i 5 kap.1§ som socialnämnden måste överväga.

Vad är stöd till anhöriga?

Syftet med stödet till anhöriga är i första hand att minska deras fysiska och psykiska belastning. Den anhöriga kan genom stödet få en förbättrad livssituation samtidigt som risken att drabbas av ohälsa minskar. Kommunen bör ha ett brett utbud av stöd för att kunna tillgodose grupper och olika individers olika behov.

Ett gott stöd är att den anhöriga är säker på att och kan känna sig trygg i att den närstående får de insatser som hon eller han behöver.

Direkt anhörigstöd finns i olika former som riktar sig direkt till den anhöriga, ex personligt stöd, gruppverksamhet, må bra aktiviteter, avlösning, utbildning och ekonomisk ersättning.

Indirekt anhörigstöd fungerar som ett stöd till anhängvårdaren men riktar sig till den vårdbehövande ex hemtjänst, tekniska hjälpmedel, bostadsanpassning, korttidsboende, dagverksamhet och särskilt boende.

Bemötande

Det är viktigt att både brukare/vårdtagare och anhöriga får ett gott bemötande. Ambitionen att värna om självbestämmande och delaktighet leder till ett bemötande med respekt och hänsyn I alla möten har personalen inom socialförvaltningen ansvar för ett anhörigstödjande förhållningssätt.

Anhörigperspektiv

Det behövs ett perspektiv som involverar hela familjen och andra personer som är viktiga för brukaren/vårdtagaren i dennes livssituation och vara lyhörd för deras behov.

Erkännande, respekt och delaktighet är kanske det allra viktigaste, enklaste och mest efterfrågade stödet.

Familjerelationer är inte alltid goda och främjar hälsa. Även i sådana situationer är det angeläget att erbjuda anhöriga stöd. Detta kan ställa särskilda krav på hur stödet erbjuds.

Med anhörigperspektiv avses enligt regeringens proposition att socialtjänsten ska:

- samverka med anhöriga
- erbjuda anhöriga att delta i biståndsutredningen
- ta hänsyn till anhörigas synpunkter vid biståndsbedömning och utförande
- utreda anhörigas behov och informera om kommunens stöd
- hålla regelbunden kontakt och följa upp stödinsatserna
- se till att sjukvården och socialtjänsten samverkar

Stödjande förhållningssätt

5 kap.10§ i SoL innebär en aktiv roll för kommunen.

Den preventiva insatsen är utgångspunkten. Det är viktigt att förebygga att den anhöriga blir fysiskt eller psykiskt utsliten. Den anhörigas situation måste därför uppmärksammas tidigt.

Anhöriga bör få erkännande för det arbete de utför och att en förtroendefull dialog skapas. Insatserna bör vara till nytta för såväl den anhöriga som den närstående.

Stödet måste kännetecknas av individualisering, flexibilitet och kvalitet.

Anhörigas ansvar

Den generella utgångspunkten i lagstiftningen är att en person själv avgör hur stort ansvar hon eller han vill ta för att hjälpa, stödja eller vårda en närstående (prop. 2008/2009:82). Föräldrars och makars ansvar är reglerat i föräldrabalken och äktenskapsbalken.

Information

En viktig uppgift är att se till att de som hjälper, stödjer eller vårdar en närstående får informationen om rätten att få stöd för egen del. Informationen kan ges på olika sätt både muntligt och skriftligt. Den skall även vara tillgänglig för de som inte har kontakt med socialtjänsten.

Informationen skall vara individuellt anpassad och ges med varierande innehåll och utformning. Bäst är om informationen utbyts i en dialog mellan brukare, anhöriga och personal. Informationen behöver fyllas på, förtydligas och upprepas. Det är angeläget att beakta möjligheten för anhöriga att få råd i olika beslutssituationer och att få diskutera med någon förtroendeingivande person.

Rutin för information om anhörigstöd

All personal inom socialförvaltningen i Degerfors kommun som kommer i kontakt med en anhörig uppmärksammar den anhörigas situation och behov.

All personal bemöter anhöriga på ett förtroendegivande och stödjande sätt i enlighet med bestämmelsen.

Aktivitet

Steg 1:

- Personalen lämnar information (muntligt och/eller skriftligt) om anhörigstöd till den anhöriga.
- Personal som i ett tidigt skede kommer i kontakt med anhöriga ex handläggare, personal på dag och korttidsenheter har en viktig roll att systematiskt informera (muntligt och/eller skriftligt).
- Om den anhöriga önskar kontakt med anhörigsamordnaren och ger sitt medgivande kontaktar personalen anhörigsamordnaren som sedan i sin tur kontaktar den anhöriga.

Ansvarig

All personal inom socialtjänsten.

Information om anhörigstöd finns på kommunens hemsida (degerfors.se) och i ”Kvalitet och ledningssystem” på intranätet.

Aktivitet

Steg 2:

Anhörigsamordnaren kontaktar den anhöriga som önskat kontakt som regel inom 1-2 veckor för att informera om sin roll och kommunens anhörigstöd.

Ansvarig

Anhörigsamordnare

Aktivitet

Aktuell information finns tillgänglig på Degerfors kommuns hemsida och i ”Kvalitets och ledningssystem”.

Ansvarig

Anhörigsamordnare i samarbete med IT-samordnare